

Briselē, 2022. gada 29. novembrī
(OR. en)

15269/22

SOC 652

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	delegācijas
Temats:	Ģimenes politikas loma ES demogrāfisko pārmaiņu kontekstā – prezidentvalsts orientējoša piezīme

Lai sagatavotos *EPSCO* padomes pusdienlaika debatēm 2022. gada 8. decembrī, pielikumā ir pievienota prezidentvalsts sagatavota orientējoša piezīme par minēto tematu.

EPSCO padome (nodarbinātība un sociālās lietas)

Pusdienlaika debates: ģimenes politikas loma

ES demogrāfisko pārmaiņu kontekstā

Ģimenes ir sabiedrības pamatu pamats, un to labbūtība nosaka vispārējo klimatu sabiedrībā. Tāpēc svarīgs sabiedrības attīstības priekšnoteikums ir atbalsts ģimenēm. Pārmaiņas sabiedrībā ģimenes dzīvi padara daudzšķautņaināku. Kā būtiskāko pārmaiņu piemērus var minēt šķirto laulību, kā arī ārļaulībā un viena vecāka mājsaimniecībā dzimušo bērnu skaita pieaugumu. Mainās arī tas, kā vecāki savā starpā sadala pienākumus. Rezultātā valstij tiek izvirzītas augstas prasības attiecībā uz iekļaujošu ģimenes politiku.

Lai gan ģimenes politika nav ES kompetencē, Eiropas Savienība izmanto virkni leģislatīvu un neleģislatīvu pasākumu, lai labvēlīgi ietekmētu ģimenes. Kā piemērus var minēt Eiropas dzimumu līdztiesības stratēģiju 2020–2025, ES stratēģiju par bērna tiesībām un Padomes ieteikumu, ar ko izveido Eiropas Garantiju bērniem. Nesen publicētajā Eiropas Aprūpes stratēģijā uzsvērts, ka liela nozīme ir kvalitatīviem, cenas ziņā pieņemamiem un piekļūstamiem aprūpes pakalpojumiem un tam, ka tiek atbalstīti formālie un neformālie aprūpētāji. Ar direktīvu par darba un privātās dzīves līdzsvaru un direktīvu par pārredzamiem un paredzamiem darba apstākļiem ir iecerēts atvieglot ģimenes un darba dzīves saskaņošanu, darbu padarot paredzamāku, veicinot elastīgākus darba režīmus un pastiprināti mudinot tēvus uzņemt daļu aprūpes pienākumu. Svarīga loma, piemēram, bērnu aprūpes iestāžu izveidē vai sociālo pakalpojumu un aprūpes atbalstīšanā, ir kohēzijas politikas līdzekļiem un Atveseļošanas un noturības mehānisma ietvaros sagatavotajiem nacionālajiem atveseļošanas plāniem.

Daudzās dalībvalstīs jau ilgi ir vērojama dzimstības samazināšanās un mūža ilguma palielināšanās, kā rezultātā sabiedrība noveco un mainās sabiedrības vecuma struktūras. Jaundzimušo paredzamais mūža ilgums 2018. gadā bija 78,2 gadi vīriešiem un 83,7 gadi sievietēm. Paredzams, ka šī tendence turpināsies un 2070. gadā dzimušie vīrieši dzīvos līdz vidēji 86 gadu vecumam, bet sievietes – līdz 90 gadu vecumam. Līdz 2070. gadam par 65 gadiem vecāku cilvēku īpatsvars sabiedrībā sasniegs 30,3% (2019. gadā šis rādītājs bija 20,3%), un par 80 gadiem vecāku cilvēku īpatsvars sabiedrībā sasniegs 13,2% (2019. gadā šis rādītājs bija 5,8%). Tas uzliks lielāku slogu sociālās aizsardzības sistēmām, skars cita starpā pensijas, veselības aprūpi un ilgtermiņa aprūpi un ietekmēs finansējumu un pabalstu adekvātumu, kā arī pieprasījumu pēc aprūpes personāla. Tā kā samazinās darbspējīgā vecuma iedzīvotāju skaits, ir ļoti svarīgi izmantot visu paaudžu potenciālu un mudināt viņus aktīvi piedalīties sabiedrības dzīvē.

Šādā kontekstā lēmumu kļūt par vecākiem un lēmumu par plānoto bērnu skaitu var pozitīvi ietekmēt darba un privātās dzīves līdzsvarošanas pasākumi un atbalsts bērnu aprūpes pakalpojumiem, kā arī dažāds finansiālais atbalsts un nodokļu un pabalstu sistēma, kas neveicina mājsaimniecības otrā pelnītāja nestrādāšanu. Dalībvalstis ir ieviesušas dažādus pasākumus, kuru mērķis ir atzīt bērnu audzināšanas un aprūpes vērtīgumu, piemēram, pensiju kredītpunktus vai piemaksu par izaudzinašajiem bērniem, un vienlaikus tiek apspriesta arī dažādu partnerības veidu atzīšana un paaudžu solidaritātes ieviešana pensiju sistēmās.

Ņemot vērā iepriekš minēto, ministri tiek aicināti pievērsties šādiem jautājumiem.

Pēc jūsu domām, kādi konkrēti pasākumi būtiski ietekmē ģimeņu lēmumu par bērnu un ģimenes plānošanu vai lēmumu par labu diviem vai vairāk bērniem? Vai jūsu uzmanības centrā ir ģimenes kopumā, vai arī ir ieviesti pasākumi, kas mērķēti uz jaunām ģimenēm, ģimenēm ar trim un vairāk bērniem, utt.?